

WERVEKE, Hans (eigenlijk Johannes) van (Gent 22 januari 1898 – Sint-Denijs-Westrem 7 mei 1974). Werd na studies aan de Rijksuniversiteit Gent onder leiding van Henri Pirenne in 1922 doctor geschiedenis met een studie over het bisdom Terwaan. Daarna volgde Van Werveke's aanstelling als parttime docent (1924) en zijn benoeming tot gewoon hoogleraar (1933-1966). Van Werveke doceerde algemeen economische en middeleeuwse geschiedenis en de geschiedenis van België. In zijn onderzoek heeft hij essentieel de traditie van Pirenne inzake de sociale en economische evolutie van de middeleeuwse steden voortgezet en door zijn kwantitatieve aanpak vernieuwd. In 1961 verwierf hij een eredoctoraat te Utrecht.

Van Werveke was vele jaren in de V.B. actief, dit in de lijn van Paul Fredericq. Hij was ondervoorzitter (1938-1951) en voorzitter (1951-1961) van het Willemsfonds, voorzitter van de Stichting Het Laatste Nieuws en redacteur van *De Vlaamse Gids* (1935-1969). In al deze functies fungeerde hij als het geweten van het Vlaams liberalisme. Hij beïnvloedde het politieke leven onrechtstreeks, via dagbladartikels, boeken en lezingen, waarin hij in een bedaalde vorm een krachtdadige inhoud van sociaal liberalisme verdedigde, steunend op een tolerante vrijzinnigheid, dat openstond voor de Vlaamse problematiek, en dat vertrouwde in de emancipatorische kracht van onderwijs en cultuur. Als voorzitter van het Willemsfonds heeft hij zich energiek verzet tegen de publicatie van de **talentelling** van 1947. In 1949 vormde hij daartoe front met de drie Vlaamse cultuurfondsen in een **Algemeen Vlaams Comité**. In 1959 stelde hij een lucide diagnose van de pijnpunten in de V.B.: de verfransing rond Brussel, de positie van het Nederlands in het bedrijfsleven, de wenselijkheid van de verdubbeling van de Brusselse universiteit; vooral stelde hij toen, *sub spe-*

cie eternitatis, reeds een blauwdruk op van het toekomstig cultureel autonome Vlaanderen, met waarborgen voor de vrijzinnige minderheid. Als erevoorzitter van het Willemsfonds kwam hij tussen op cruciale momenten, zoals in januari 1966, toen hij het **Liberaal Vlaams Verbond (LVV)** bezwoer het unitaristisch Taalcompromis in Luik voorgesteld door de **liberale partij** niet zonder meer te aanvaarden, hetgeen LVV-voorzitter **Herman Vanderpoorten** danig in verlegenheid bracht. Indirect oefende hij grote invloed uit op het ontstaan, in 1970-1972, van een autonome Vlaamse **Partij voor Vrijheid en Vooruitgang**.

Van Werveke was verder een overtuigd promotor van de samenwerking met Nederland. Concreet realiseerde hij dat op het historisch wetenschappelijk vlak, door de organisatie, vanaf 1939, van de Belgisch-Nederlandse Historische Congressen, door de uitwisseling van hoogleraren tussen de Rijksuniversiteiten van Gent en Utrecht, en door de leiding van Belgisch-Nederlandse vaktijdschriften, in 1938 de *Nederlandsche Historiebladen*, in 1946 opgevolgd door de *Bijdragen voor de geschiedenis der Nederlanden*. Zijn belangrijkste initiatief was de twaalfdelige *Algemene Geschiedenis der Nederlanden* (1949-1958), waarin Noord en Zuid (ook Franstalig België) geïn-

De Gentse hoogleraar Hans van Werveke was voorzitter van het Willemsfonds (1951-1961) en beïnvloedde indirect het ontstaan van de Vlaamse PVV. Hij nam het initiatief tot de 14-delige "Algemene geschiedenis der Nederlanden" (1949-1958).

tegreerd werden behandeld op grond van de interacties op economisch, cultureel en politiek vlak, los van de belgicistische en Hollandocentrische traditie, maar ook van de Groot-Nederlandse invalshoek van Pieter Geyl.

WERKEN: *Talenstrijd in België*, 1962; – *Langs Clio's paden*, 1969; – Belangrijke studies over sociaal-economische geschiedenis werden heruitgegeven in *Miscellanea Mediaevalia* (1968) met volledige bibliografie (p. 29-42).

LITERATUUR: F.L. Ganshof, 'Hans Van Werveke', in *Miscellanea Mediaevalia*, 1968, p. 5-28; – A. Verhulst, 'Hans Van Werveke zeventig', in *De Vlaamse Gids* (januari 1968), p. 2-7; – A. Verhulst, 'Hans Van Werveke', in *BTFG*, jg. 53 (1975), p. 669-678; – W. Prevenier, 'Werveke, Johannes van', in *NBW*, VII, 1977.

WALTER PREVENIER*